

Utpøving av et måleinstrument for opplevd tvang

Olav Nyttngnes, FOU PHV kvalitet

Opplevd tvang under helsehjelpen

- Prosjektoppdrag fra Helsedirektoratet
- Utvikle måleinstrument i form av spørreskjema om opplevd tvang
- Måle opplevd tvang som avhengig variabel
- Psykisk helsevern FOU-avd Ahus
- Forsker Aina Holmén
Veilleder Torleif Ruud
Prosjektarbeider Olav Nyttingnes

Måle opplevd tvang som avhengig variabel

Utløsende
hendelse/
forhold som
innskrenker
frihet

Opplevd
tvang

Opplevd tvang som *uavhengig* variabel

Opplevd
tvang

Konsekvenser
av opplevd
tvang

Tvang - objektivt og subjektivt

- Lite klart hva tvang er og hva opplevd tvang er
- Objektiv side
 - Formell tvang (registrert som tvang i lovens forstand)
 - Faktisk tvang - frihetsinnskrenkning
- Subjektiv side - opplevd tvang

Utløsende
hendelse/
forhold som
innskrenker
frihet

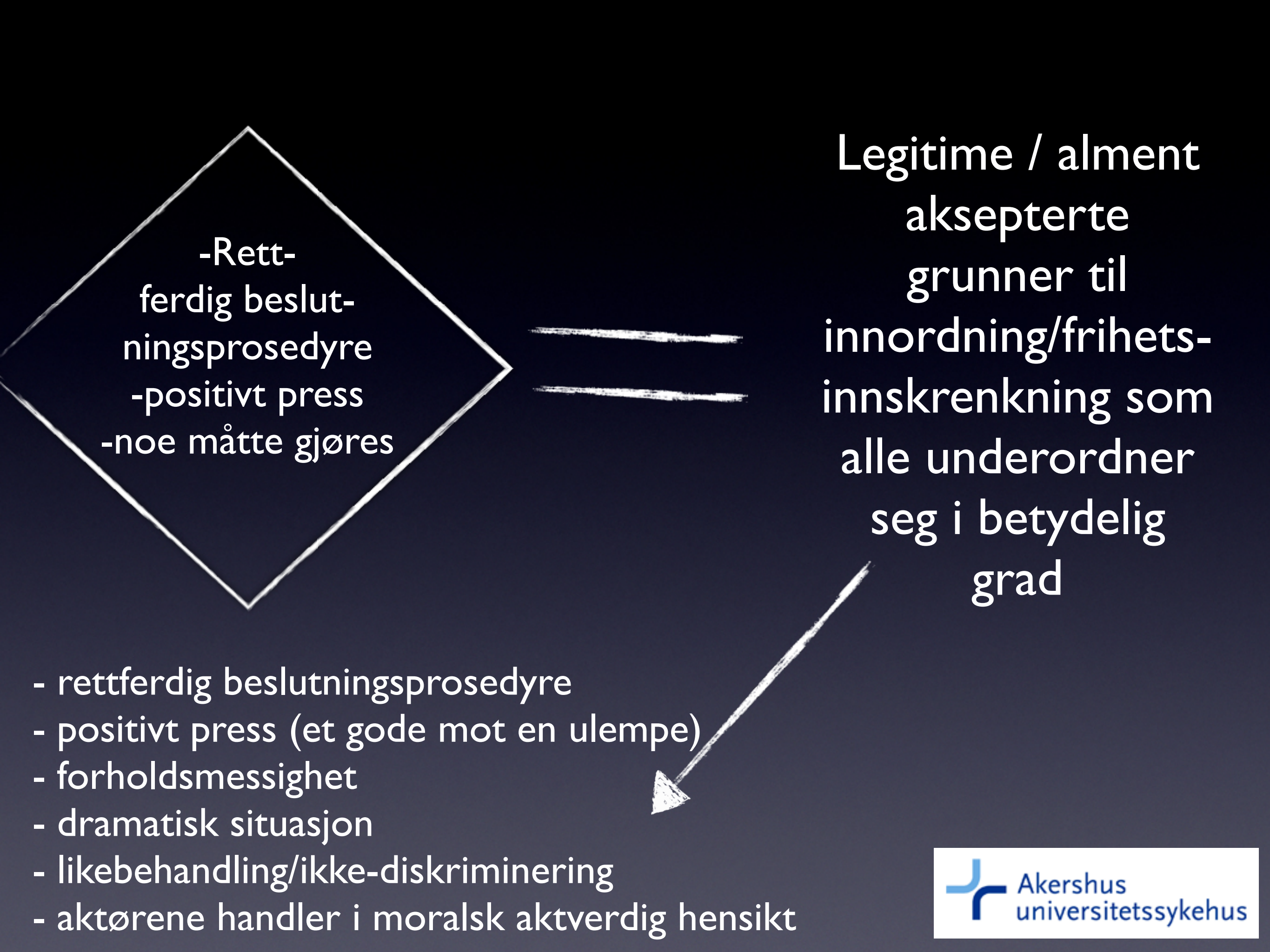

Konsekvenser
av opplevd
tvang

NB:
forsøke å
rendyrke
dette

Forskning om opplevd tvang til nå

- Noen modifierende forhold har stor effekt
 - Stor effekt av rettferdig beslutningsprosess
 - positivt press ser ut til å ha ingen effekt eller redusere opplevd tvang noe
- Informanter sidestiller opplevd tvang med opplevd krenkelse (Svindseth 2010, deltagere tvangsseminarer Gaustad 2006-2010)

-Rettferdig beslutningsprosedyre
-positivt press
-noe måtte gjøres

Legitime / alment
aksepterte
grunner til
innordning/frihets-
innskrenkning som
alle underordner
seg i betydelig
grad

- rettferdig beslutningsprosedyre
- positivt press (et gode mot en ulempe)
- forholdsmessighet
- dramatisk situasjon
- likebehandling/ikke-diskriminering
- aktørene handler i moralsk aktverdig hensikt

Hvorfor er opplevd tvang så likt opplevd krenkelse?

- Krenke vs ydmyke
- Vi opplever å ha rett til frihet, så fremt ikke *legitime grunner* tilsier innordning
- Krenke (ordboksdf): Å handle på en måte som bryter lov eller en annens rettigheter
- Hartling and Luchetta (1999): "The internal experience of humiliation is the deep dysphoric feeling associated with being, or perceiving oneself as being unjustly degraded ridiculed or put down – in particular, one's identity has been demeaned or devalued"

Utløsende
hendelse/
forhold som
innskrenker
frihet

- Oppleves
frihetsinnskrenkelsen
som legitim?

Ja? Lavere /
ikke opplevd
tvang

Nei? Opplevd
krenkelse og
økt opplevd
tvang

Eklatante brudd på
legitimeringsnormer:
Klar
krenkelsesopplevelse
og høy opplevd tvang

Utformer og tilpasser mange itemer om «opplevelsen» opplevd tvang

- Utprøving i tre runder. Første runde:
- Tanker, følelser, situasjonsvurderinger blant annet om:
 - Frihetsreduksjon
 - Krenkelsesopplevelse / verdighet
 - Likebehandling/forskjellsbehandling
 - Opplevde påvirkningsmuligheter og forutsigbarhet
 - Støttende eller belastende relasjonelle omgivelser
 - Klageatferd/klageintensjon

Utfordringer

- Opplevd tvang vil være situasjonsbestemt og forventes å variere
- Det er vanskelig å måle en følelse/opplevelse
- Vi skal helst ikke spørre etter indikasjoner på faktisk tvang
- Vi skal helst ikke spørre etter moderatorene
 - Slik for eksempel Mac Arthur Perceived Coercien Scale gjør
- Vi skal helst ikke måle symptomer, men en (bi)virkning av helsehjelpen

Kontakt

olav.nyttingnes@ahus.no

